

Kuinka Reilun kaupan kaupunkeja arvioitiin? -selvityksen menetelmä

Eettisen kaupan puolesta ry (Eetti) on kansalaisjärjestö, joka edistää vastuullista maailmankauppaa ja kestäviä tuotantotapoja. Selvityksen on tehnyt keväällä 2021 muodostunut ryhmä Eetin nuoria vapaaehtoisia Helsingistä, Kuopiosta, Turusta ja Rovaniemeltä. Olemme aikaisemmin selvittäneet vaatteiden ja kenkien vastuullisuutta sekä vaatebrändien linkkiä uiguuripakkotyöhön.

Eetin Reiluttajat ovat olleet tärkeä Reilun kaupan kaupunkien syntymistä edistävä ryhmä jo 10 vuoden ajan. Huomasimme, että Reilun kaupan toiminta on tässä ajassa hiipunut monessa kaupungissa. Useassa kaupungissa ei esimerkiksi ole toimivaa kannatustyöryhmää eikä toiminnasta ole raportoitu vuosiin. Tämä syö Reilun kaupan kaupunkien uskottavuutta. Haluamme selvityksellämme muistuttaa kaupunkien toimijoita kaupunkien Reilun kaupan sitoumuksesta ja kertoa, että vastuulliset julkiset hankinnat ovat meille tärkeitä. Monissa kaupungeissa toimintaa on ylläpitänyt pieni ryhmä vapaaehtoisia kannatustyöryhmän jäseniä. Toivomme, että kaupungit tukisivat näiden kannatustyöryhmien toimintaa paremmin.

Tukea selvityksen tekemiseen saimme Reilun kaupan ja Eetin asiantuntijoilta sekä kannatustyöryhmien jäseniltä. Hanke sai rahoitusta Euroopan solidaarisuusjoukoilta, jotka rahoittavat ja tukevat toimintaa, jossa nuoret voivat toteuttaa erilaisia paikallisyhteisöjä vahvistavia omia hankkeita.

Tulokset

Reilun kaupan työ on selvityksemme mukaan hyvällä tasolla Porissa, Espoossa, Tampereella, Riihimäellä, Turussa, Kauniaisissa ja Vantaalla. Keskinertaisesti työ on onnistunut Helsingissä, Jyväskylässä, Utajärvellä, Kirkkonummella ja Lempäälässä. Heikoiten ovat pärjänneet Viitasaari, Joensuu, Lohja ja Lahti.

Näin selvitys tehtiin

Selvitykseen otettiin mukaan kaikki Suomen 16 Reilun kaupan kaupunkia. Kaupungille tai kunnalle voidaan myöntää Reilun kaupan kaupungin arvonimi, kun se täyttää siihen [vaaditut Reilun kaupan](#)

[kaupunkien kriteerit](#). Selvityksen kriteerit perustuvat näihin vaatimuksiin, minkä lisäksi sovelsimme [Eetin Ränkkää brändi -menetelmää](#).

Haimme tietoa kysymyksiin Reilujen kaupunkien verkkosivuilta ja kaupunkien vuoden 2020 Reilun kaupan raporteista. Reilun kaupan viikon ja kahvitaun osalta tarkastelimme raportin lisäksi kaupunkien virallisia sosiaalisen median tilejä. Pandemiatilanteen takia tapahtumien järjestäminen oli useissa kaupungeissa estynyt ja tuotteiden kulutus oli vuositasolla poikkeavaa. Lisäksi Reilun kaupan viikkoa tai kahvitaukoa ei pystytty kaikissa kaupungeissa järjestämään totutulla tavalla. Tällaisissa tapauksissa, otimme kaupunkien toiveesta huomioon myös vuoden 2021 raportointia, josta ilmeni kaupungin toiminnan kehityssuunta.

Lähetimme tulokset kaupunkien Reilun kaupan kannatustyöryhmille loppuvuodesta 2021. Jos kaupungilla ei ollut olemassa olevaa kannatustyöryhmää, tavoittelimme kaupunkien ympäristö- tai hankintavastaavia. Kaupungeista tai niiden kannatustyöryhmistä puolet vastasi yhteydenottoihimme ja kolme kaupunkia antoi lisätietoja yhteydenottomme jälkeen raporttimuotoisesti tai päivitti tietoa kaupunkien verkkosivuille.

Kaupungit saivat pisteitä kolmessa kategoriassa. Vastaukset on pisteytetty seuraavalla tavalla: kysymykseen löytyi selkeä vastaus = 1 piste, vastaus on epäselvä, puutteellinen tai selkeästi kielteinen = 0 pistettä. Epäselvistä tiedoista ei saa pisteitä.

Kaupungit lajiteltiin kolmeen kategoriaan sen mukaan, kuinka paljon pisteitä ne saivat: A, B ja C. Parhaaseen kategoriaan kaupunki pääsi jos se täytti vähintään 10/16 kriteereistä. Keskimmäiseen kategoriaan kaupunki pääsi jos se täytti vähintään 4/16. Alimman kategorian kaupungit täyttivät kriteereistä vain kolme tai vähemmän.

Selvityksessä käytetty tieto perustuu kaupunkien viestintään kaupungin verkkosivuilla ja Reilulle kaupalle toimitettuun raporttiin. Reilun kaupan toimijoiden osalta tarkastelimme myös kaupungin toimittamaa tietoa, emmekä käyneet erikseen läpi kaikkia kaupunkien seurakuntia, korkeakouluja tai työpaikkoja, joilla on Reilun kaupan tuotteita myynnissä tai käytössä. Kaupunkien tulisi koostaa tieto ja viestiä Reilun toiminnastaan verkkosivuillaan, jotta tieto toiminnasta välittyisi toiminnasta kiinnostuneelle kaupunkilaiselle, tai vähintään raportoida Reilulle kaupalle toiminnasta.

Jaamme mielellämme selvityksen pisteet kaupunkien tai kannatustyöryhmien edustajille oman toiminnan kehittämiseksi.

Kysymykset

Viestintä/ Hallinto

1. Onko kaupungilla olemassa oleva kannatustyöryhmä?
2. Onko kannatustyöryhmä kattavasti edustettu. Löytyykö kannatustyöryhmästä sekä kaupungin, seurakunnan, paikallisten yritysten, asukkaiden edustajia että nuori edustaja?
3. Ovatko osallistuneet Reilun kaupan viikkoon vuonna 2020?
4. Onko Reilu kauppa näkynyt kaupungin viestinnässä viimeisen vuoden aikana?

Julkiset hankinnat

5. Kertooko kaupunki, kuinka iso osuus kaupungin kahvin kulutuksesta on kokonaisuudessaan ollut Reilun kaupan sertifioitua raportointivuonna?

6. Onko Reilun kaupan kahvin osuus vähintään 25% kokonaiskulutuksesta?
7. Onko Reilun kaupan kahvin osuus vähintään 50% kokonaiskulutuksesta?
8. Kertooko kaupunki, kuinka iso osuus kaupungin banaanin kulutuksesta on kokonaisuudessaan ollut Reilun kaupan sertifioidua raportointivuonna?
9. Onko Reilun kaupan banaanien osuus vähintään 10% kokonaiskulutuksesta?
10. Onko Reilun kaupan banaanien osuus vähintään 25% kokonaiskulutuksesta?
11. Raportoiko kaupunki käyttäneensä muita Reilu kauppa -sertifioituja tuotteita kaupungin toiminnassa raportointivuonna? (tee, tofu, sokeri, hunaja, kaakao, tekstiilit, urheilupallot...)

Reilun kaupan toimijat

12. Kertooko kaupunki, kuinka monta Reilun kaupan kahvilaa/ravintolaa kaupungista löytyy?
13. Kertooko kaupunki, kuinka monta Reilun kaupan työpaikkaa kaupungista löytyy?
14. Kertooko kaupunki, kuinka monta Reilun kaupan koulua kaupungista löytyy?
15. Kertooko kaupunki, kuinka monta Reilun kaupan yhdistystä kaupungista löytyy?
16. Kertooko kaupunki, kuinka monta Reilun kaupan seurakuntaa kaupungista löytyy?

Vapaaehtoisryhmän jäsenet: Helena Lehti, MInja Orava, Suvi Tikka, Eerika Heinonen ja Essi Kurki

EUROOPAN
SOLIDAARISUUSJOUKOT